

ชื่อผลงาน นวัตกรรม ตะกร้า 3-3-1 พินาศยุงลาย ควบคุมโรคไข้เลือดออก

ชื่อเจ้าของผลงาน นายวัลลภ วาฑะสิทธิ์¹, นางปัทมา ทองสุขนอก²

หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

¹นายวัลลภ วาฑะสิทธิ์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
มะดัน ต.ท่าช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา โทร.044-321-639 E-mail: wanlop555@gmail.com

²นางปัทมา ทองสุขนอก พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
มะดัน ต.ท่าช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา โทร.044-321-639 E-mail: madanhealth@gmail.com

บทคัดย่อ

จากสถิติการเกิดโรคไข้เลือดออกในชุมชน ปี 2556 – 2560 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
มะดัน ตำบลท่าช้าง พบว่ามีรายงานโรคไข้เลือดออก 4,2,0,1,5 รายตามลำดับ ไม่มีผู้ป่วยเสียชีวิต จาก
การวิเคราะห์สถานการณ์โรคไข้เลือดออกในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะดัน ในปี 2561
มีการคาดการณ์แนวโน้มการระบาดของโรคไข้เลือดออก มีหมู่บ้านเสี่ยงสูงที่จะเกิดการระบาดของ
โรคไข้เลือดออกได้ 3 หมู่บ้านได้แก่ บ้านขามหมู่ที่ 1 บ้านใหม่ หมู่ 12 และบ้านพิมาน หมู่ 15 เนื่องจากไม่
พบผู้ป่วยติดต่อกันเป็นเวลา 4 ปี ดังนั้นในปี 2561 ทีมควบคุมโรคตำบลท่าช้างจึงร่วมกันวิเคราะห์
ปัญหาพบว่าในพื้นที่ที่ยังขาดการสนับสนุนหรือมีวัสดุอุปกรณ์ในการควบคุมโรคที่ไม่เพียงพอ
หรือไม่พร้อมใช้งาน ทางทีมควบคุมโรคโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะดันจึงได้จัดทำ
นวัตกรรมเครื่องมือที่มีชื่อว่า “ตะกร้า 3-3-1 พินาศยุงลาย ควบคุมโรคไข้เลือดออก” สำหรับการ
ควบคุมโรคไข้เลือดออก ให้กับทีมควบคุมโรคแต่ละหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบและสำหรับเจ้าหน้าที่
ควบคุมโรคในพื้นที่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อพัฒนาเครื่องมือการควบคุมโรคไข้เลือดออกให้
พร้อมสำหรับการออกปฏิบัติงานควบคุมโรคไข้เลือดออก 2. เพื่อสนับสนุนเครื่องมือการควบคุมโรค
ไข้เลือดออกให้กับทีมควบคุมโรคในพื้นที่รับผิดชอบ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะดัน และ 3.
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมโรคไข้เลือดออก ลดจำนวนผู้ป่วยไข้เลือดออกรายใหม่ในพื้นที่

ผลการการพัฒนาและใช้เครื่องมือ ตะกร้า 3-3-1 พินาศยุงลาย ควบคุมโรคไข้เลือดออก
พบว่า เครื่องมือในการควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ที่มีความพร้อมใช้ สามารถออกควบคุมโรคใน
พื้นที่ได้ทันเวลาใน 3 ชั่วโมงทุกรายคิดเป็นร้อยละ 100 อสม. และทีมควบคุมโรคตำบลท่าช้าง มีความ
พึงพอใจในนวัตกรรมร้อยละ 100 แนวทางการพัฒนาควรเผยแพร่นวัตกรรมให้กับพื้นที่ใกล้เคียง
เพื่อให้การควบคุมโรคเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพต่อไป

ชื่อผลงาน นวัตกรรม ตะกร้า 3-3-1 พิฆาตยุงลาย ควบคุมโรคไข้เลือดออก

ชื่อเจ้าของผลงาน นายวัลลภ วาทะสิทธิ์¹, นางปัทมา ทองสุขนอก²

หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

¹นายวัลลภ วาทะสิทธิ์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มะดัน ต.ท่าช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา โทร.044-321-639 E-mail: wanlop555@gmail.com

²นางปัทมา ทองสุขนอก พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มะดัน ต.ท่าช้าง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา โทร.044-321-639 E-mail: madanhealth@gmail.com

บทนำและวัตถุประสงค์

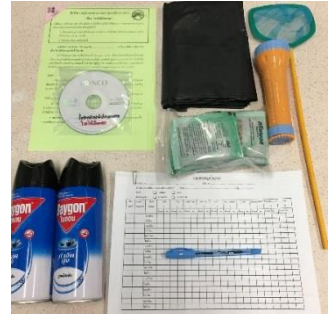
จากสถิติการเกิดโรคไข้เลือดออกในชุมชน ปี 2556 – 2560 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มะดัน ตำบลท่าช้าง พบว่ามีรายงานโรคไข้เลือดออก 4,2,0,1,5 รายตามลำดับ ไม่มีผู้ป่วยเสียชีวิต จากการวิเคราะห์สถานการณ์โรคไข้เลือดออกในพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะดันใน ปี2561 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 ถึงวันที่ 30 พฤษภาคม 2561 ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก จำนวนทั้งสิ้น 1 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 28.57 ต่อประชากรแสนคน และมีการคาดการณ์แนวโน้มการระบาดของโรคไข้เลือดออก มีหมู่บ้านเสี่ยงสูงที่จะเกิดการระบาดของไข้เลือดออกได้ 3 หมู่บ้านได้แก่ บ้านขามหมูที่ 1 บ้านใหม่ หมู 12 และบ้านพิมาน หมู 15 เนื่องจากไม่พบผู้ป่วยติดต่อกันเป็นเวลา 4 ปี ดังนั้นในปี 2561 ทีมควบคุมโรคตำบลท่าช้างจึงร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางการดำเนินงาน ในการควบคุมโรคให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคในพื้นที่ จากสภาพปัญหาในพื้นที่ที่ยังขาดการสนับสนุนหรือมีวัสดุอุปกรณ์ในการควบคุมโรคที่ไม่เพียงพอ หรือไม่พร้อมใช้งาน ทางทีมควบคุมโรค โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะดันจึงได้จัดทำนวัตกรรม เครื่องมือที่มีชื่อว่า “ตะกร้า 3-3-1 ควบคุมโรคไข้เลือดออก” สำหรับการควบคุมโรคไข้เลือดออกกรณี ที่พบผู้ป่วยในชุมชน ให้กับทีมควบคุมโรคแต่ละหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบและสำหรับเจ้าหน้าที่ ควบคุมโรคประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะดัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อพัฒนา เครื่องมือการควบคุมโรคไข้เลือดออกให้พร้อมสำหรับการออกปฏิบัติงานควบคุมโรคไข้เลือดออก 2. เพื่อสนับสนุนเครื่องมือการควบคุมโรคไข้เลือดออกให้กับทีมควบคุมโรคในพื้นที่รับผิดชอบ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมะดัน และ 3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมโรคไข้เลือดออก ลดจำนวนผู้ป่วยไข้เลือดออกรายใหม่ในพื้นที่

วิธีการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์

1. ทบทวนมาตรการควบคุมโรคกรณีเกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ ตามคู่มือแนวทางการดำเนินงาน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ตามมาตรการ 3-3-1 สคร.9 (1)

2. เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ภายในตะกร้า 3-3-1 พินิจตามชุด ควบคุมโรคไข้เลือดออกประกอบด้วย

- คู่มือการใช้งาน 1 แผ่น
- ฝาป้องกันแสงยูวี 2 ครอบ
- ไฟฉายพร้อมถ่าน 1 กระบอก
- ทรายอะเบทกำจัดลูกน้ำ 10 ซอง
- กระชอนตักลูกน้ำ-ปลาหางนกยูง 1 อัน
- แบบสำรวจลูกน้ำยุงลาย 14 แผ่น
- ถุงขยะดำ 3 ชั้น
- แผ่นให้ความรู้+ซีดี ไข้เลือดออก 1 ชุด
- ยาพาทันยูง 1 ขวด

วิธีการทดสอบประสิทธิภาพสิ่งประดิษฐ์

หลังจากมีการพัฒนา นวัตกรรม ตะกร้า 3-3-1 พินิจตามชุด ควบคุมโรคไข้เลือดออก ได้มีการใช้งานสิ่งประดิษฐ์ กรณีเกิดโรคไข้เลือดออกขึ้นในพื้นที่ระหว่างเดือน มิ.ย. – ก.ย. 61 มีผลการดำเนินงานดังนี้ ตารางที่ 1

รายการ	จำนวนเหตุการณ์ ไข้เลือดออก (ครั้ง)	จำนวนการควบคุมโรคไข้เลือดออก ในทันเวลา 3 ชม. (ครั้ง)	ร้อยละ
ประสิทธิภาพความ ทันเวลาในการควบคุมโรค	13	13	100

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจการใช้งานสิ่งประดิษฐ์

รายการที่ประเมิน	ระดับความพึงพอใจ (n=30)				
	มากที่สุด n(%)	มาก n(%)	ปานกลาง n(%)	น้อย n(%)	น้อยที่สุด n(%)
ด้านรูปลักษณะสิ่งประดิษฐ์					
- วัสดุมีความคงทนแข็งแรง	28(93.33)	2(6.67)	-	-	-
- ขนาดเหมาะกับการใช้งาน	30(100)	-	-	-	-

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจการใช้งานสิ่งประดิษฐ์(ต่อ)

รายการที่ประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด n(%)	มาก n(%)	ปานกลาง n(%)	น้อย n(%)	น้อยที่สุด n(%)
ด้านการใช้งาน					
- ความสะดวกในการถือหรือหยิบใช้งาน	30(100)	-	-	-	-
- จำนวนวัสดุอุปกรณ์ในตะกร้าเพียงพอ	29(96.67)	1(3.33)	-	-	-
ด้านคุณค่าและการใช้ประโยชน์					
- มีประโยชน์ในการควบคุมโรคฯ	30(100)	-	-	-	-
- สามารถใช้งานได้จริง	30(100)	-	-	-	-

ประโยชน์/การนำไปใช้

เมื่อได้รับแจ้งจากโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติว่ามีผู้ป่วยหรือผู้สงสัยป่วยด้วยไข้เลือดออก จะมีการใช้ ตะกร้าฯ ควบคุมโรค ไข้เลือดออกที่บ้านผู้ป่วยภายใน 3 ชั่วโมงทุกราย โดยดำเนินการ

1. สเปรย์ฉีดพ่นในบ้านผู้ป่วย 1 ครอบง้อม โดยปิดประตูหน้าต่างมิดชิด ฉีดพ่นทั่วทั้งบ้านเน้น บริเวณอับที่ที่เกาะพักของยุง ปิดประตูทิ้งไว้ 30 นาที จากนั้นเปิดประตูหน้าต่างตามปกติ (ที่เหลืออีก 1 ครอบง้อมให้ไว้ที่บ้านผู้ป่วยแนะนำให้ฉีดพ่นเข้า-เย็นต่อเนื่อง)

2. สำรวจและกำจัดลูกน้ำยุงลายในและนอกบ้านผู้ป่วย และหลังคาเรือนใกล้เคียงใน รัศมี 100 เมตรโดยใช้ไฟฉาย พร้อมบันทึกลงในแบบฟอร์มสำรวจติดต่อกัน 14 วัน แจ้งรายงานผลต่อ รพ.สต.ทุกวัน

3. ใส่ทรายอะเบทในภาชนะน้ำใช้ หรือใช้กระชอนตักปลาหางนกยูงใส่ในภาชนะต่างๆ ทั้งในและนอกบ้าน พร้อมเก็บขยะใส่ถุงดำ และให้ยาทากันยุงสำหรับผู้ป่วยและญาติ 1 ขวดทาเพื่อป้องกันยุงกัด

4. ประกาศแจ้งการระบาดของโรคพร้อมให้ความรู้โรค ไข้เลือดออกทางหอกระจายข่าว

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานควบคุมป้องกันโรคที่ 9 นครราชสีมา. แนวทางการดำเนินงาน ควบคุมโรค ไข้เลือดออก ตามมาตรฐาน 3-3-1 - สคร.9 [อินเทอร์เน็ต]; 2556 [เข้าถึงเมื่อ 18 ก.ย. 2561]. เข้าถึงจาก: <http://odpc9.ddc.moph.go.th/download/331.pdf>